

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Opvs De Iudiciis Divinis, Qvae Devs In Hoc Mvndo Exercet

Accessit index concionatorius in omnes totius anni dies Dominicos &
Festos, ab ipso Auctore confectus

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1651

3. Politici talione luculenta puniti exemplum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45699

fectus prætorio, quia avarissimus fuit, & manus ad opes colligendas nimiam extenderat, à militibus exercituque Romano interceptus est. Capite verò Rufini resecto, & lapide in os eius immisso, hasta infixerant, & in sublime sustulerunt. Dextram quoque eius abscisam, per urbem circa opificum officinas circumstulerunt, verbis his venentes: DATE STIPEM INEXPLEBILIS AVARITIÆ VIRO. Et ridicula ea mendicitas multum satie auri collegit. Perlibenter enim in iucundo & grato spectaculo homines aurum contulerunt. Ac Rufini quidem imperij affectatio ad eiusmodi vitam finem perduxit. Sublimatus est, sed in hasta, ut caput eius emeretur, qui caput omnium esse voluit; & in ignominiam dextra eius defuncti mendicavit, quæ ad nimiam potentiam, viua pecunias collegit. *Ἢ ἄν γὰρ τὴν ἀμαρτίαν, ἢ τὴν αἰσῶν γὰρ ἀαυδίστην.* Sic superbia, sic avaritia mercedem recepit, pœnâ talionis. Quod & experta est libido Valentiniâni Hesperia Imperatoris. Cùm enim vultu venusto & rebus alijs ornata maximè in matrimonio haberet coniugem, iunioris Theodosij filiam, Eudoxiam, alienas nuptias turpiter fœderat &c. tandem vitam fœdissima morte finiit. Maximus enim, quod Valentiniânus uxorem eius stuprasset, remotis ijs, qui impedire poterant, Imperatoris regiam ingressus illum interemit, & coniugem eius Eudoxiam rapuit, eidemq; per stuprum vim intulit. Per qua enim quis peccat, per eadem etiam castigatur, ait historicus. Hæc talio debebatur luxuria. De ira, vel odio, vel immatura vindicta, apud Zonaram legimus, Leonem Armenum Græcum Imperatorem impium, quadam ratione vitam cum imperio amisisse. Ipso quippe Natali Christi die, de Michaële Balbo maiestatis reo sumpturus supplicium, deprecante Augusta, distulit pœnam, sine dubio consilio vindicis DEI: quandoquidem in ipsum vertit. Etenim nocte infrequenti Balbus è carcere elapsus, contrahit veterum coniuratorum manum, cum quibus sub monachorum habitu sicas ferenti. Ita Alexander Pellegrin in Mathæi Euang. c. 7. Paradoxo 12.

Niceph. Callist. lib. 13. hist. cap. 10

Idem Nicephor. lib. 15. cap. 11.

Zonaras l. 3.

Ita Alexander Pellegrin in Mathæi Euang. c. 7. Paradoxo 12.

111.

Quoniam autem sæculum nostrum ferax est eiusmodi machinationum, quæ meritò talionis secuturæ minis terrendæ sunt, accipe aliud politicum eiusmodi exemplum ex Hugone Falcando,

cando,

eando, de rege & regijs viris, qui etiam non nominati facile venire possunt in coniecturam. Rex quidam antè, quàm fatis concederet, quia filium relicturus erat regni successorem, admodum iuuenem, cum sciret, neminem sapere ante annos, viros ei adiunxit eruditione & prudentia claros, quorum sapientia dirigebatur. Quos ille, per ætatem, & viuo patre, sustinuit patienter. Vbi autem paulò adolescentior factus est, & pater è viuus excessit, libertatem nactus, sapientissimo parentis consilio insuper habito, omnes à se reiecit. Vnicus erat in aula, homo vaser, qui & ingenio, & eloquentia eminebat, à puero ad omnem simulandi artem educatus, itaque adulari doctus, vt nemo alius: Proteum dixisset. Nam etsi probrosa voluprate immerfus tenebatur, poterat tamen, ficta quadam honestatis fronte, delicias suas tam artificiosè celare, vt Hyppolytus putaretur. Neque Venus illum dumtaxat & Cupido vinctum tenebat, sed etiam, quia ingenio superbus erat, insuper incredibili dominandi libidine flagrabat. Quocirca omnes ad iuuenem regem aditus obseruabat. Et ad votum cecidit conatus. Nam regius iuuenis, ceteris omnibus posthabitis, hunc probauit, prætulitque. Nullus enim se indoli illius magis sciuerat accommodare. Quæcumque nouerat ei placere, laudabat; quæ ingrata esse, damnabat, totus ad Genium illius factus. Hunc ergo rex, præ omnibus amauit æstimauitque, huic regni sui gubernacula tradidit, commissa ei suprema regij Præfecti dignitate, ratus se in Iosephum aliquem incidisse.

Ad hunc iste honoris potestatisque gradum ex humillima conditione euectus, breui eam sibi, apud regem, parauit auctoritatem, vt non solum à gratia principis, sed etiam à rebus agendis reliquos omnes pedetentim amoliretur. Non satiat, sed inflammatur ambitiosus honor, semperque vltèrius grassatur. Itaque hoc quasi portu potitus Præfectus, animum ad regnum occupandum transfudit. Quod ne emanaret, varijs artibus textit. Nam regem mendacijs maximis ludificauit, adulationibus assiduis ita delinuit, vt omnia esse in tuto atque integra arbitraretur; cum interea Præfectus nihil omitteret eorum, quibus consilium suum firmaret. Agebat tum in vrbe regia Archiepiscopum Ecclesiæ cathedralis homo eiusdè fermè ingenij. Erat enim vir industrius, sed

sed ipse quoque corporis voluptati deditus. Cum hoc, similitudine morum amicos conciliante, Præfectus regius consilium iniuit, de rege amouendo, quem dicebat inutilem esse sceptro, & procedente ulterius tempore facile in tyrannum degeneraturum. Ut autem ambitionis suæ cogitatio, ne Archiepiscopo quidem in suspicionem veniret, natum regi iuueni filium, dicebat longè accuratiùs in spem regni posse educari. Ad hoc consortium magis firmandum Archiepiscopo ianuam ad regis familiaritatem patefecit. Existimabat enim futurum, ut, quidquid ipse regi suggereret, id accedente Archiepiscopi comprobatione, maius pondus haberet.

Numquam malorum technæ ita felices habent processus, ut nulla se illis obijciant impedimenta. Igitur & in hac aula Comites aliquot erant boni publici amantes, atque intentum oculum ad regni incolumitatem habentes. Quibus stimulum addebant haud exiguum consiliarij veteres, qui nondum concoxerant dolorem conceptum, ob officij sui amissionem, quam nulli nisi Præfecto regio tribuebant. Quod, ob eorum frequentes conuentus, & clandestina colloquia, non ignorauit Præfectus, alioqui gnarus, neque iniurias citò deleri ex animo læsorum; neque carere inuidiâ, si quis è plebe oriundus, inter satrapas, ad summum emerisset. Quare cauendum sibi ratus, prædictos & Comites, & consiliarios, data occasione, infamia rebellionis notauit, regemque induxit, ut hunc exueret vita, illum è regno exterminaret, alium oculis & lingua priuaret; vel alijs modis perderet.

Vnum è Comitibus, quia erat vacillantis fidei, mirabili modo sibi conciliare satagebat. Nam multis adductis rationibus regem impulit, ut illius oppidum quoddam occuparet, & quòd satis esset munitum, & quòd multis rebus opportunum. Quo facto sciebat Comitem vehementer irritatum iri. Ne verò dati consilij ipse auctor videretur, Comiti mentem regis aperuit, quam aiebat, se omnibus modis improbasse, iurauitque contrarium prorsus suasse, atque ut regem in tyrannidis suspicionem vocaret, addidit, ab eodem verba iactata fuisse, quæ coniecturam faciant, breui fore, ut pauci nobiles in regno supersint: ita enim velle opes omnes ad se se potentiamque trahere. Hæc Præfectus,

K k k

in

in summo secreto se Comiti concedere dicebat. Sed nolebat ea esse secreta Comes, qui culpam omnem in eum regerebat, dictitans, Si quidem talis sit rex, eius officio incumbere, ut id ceteris quoque indicaret, quorum periculum ageretur: omnes enim promptè Reip. in deterius labenti opem laturus. Atque hoc ipsum Præfectus, quamvis inuito vultu, sibi responderi cupiebat. Si quidem hinc occasionem arripuit, conspirationem, quam in pectore fouebat, contra regem propagandi. Ergo repente à se ipso alius, Quando video, inquit, te quoque cordi habere res communes, non calabo, plures esse, qui idem & tecum, & mecum sentiant, regemque judicent solio mouendum. Atque in primis huius sententiæ est Archiepiscopus, & alij multi præclari viri; qui quidem me ipsum in locum regis destinant. Verùm ego, non meo merito, sed regis errore in Præfectum regium assumptus, agnosco meam imbecillitatem, atque exiguas ingenij animique vires, quæ tantæ dignitati nequaquam sunt pares. Magis igitur censeo, filio seruandam esse paternam sedem; in quo est jus successionis; auctoritas sanguinis; & utique etiam totius populi fauor.

Nouerat mores Palatinorum Comes, cui Præfectus regius dudum erat spina in oculis, itaque cum vulpe vulpinandum ratus simulauit, se omnia amicissimo animo accepisse; adiecitque, se minimè passurum, ut filius regis parenti succedat, iniurias utique paternas seuerè olim vindicaturus. Enimuerò neminem vllum esse Præfecto ipso vel ingenio, vel usu experientiaque rerum ad regni negotia aptiorem. In hunc modum Comes Præfectum mulcebat, contra quem jam antè cum alijs nobilibus iniuerat societatem, quorum votum erat, ut, interfecto rege, filius regis substitueretur, & à Præfecto prodicionis pœna exigeretur. Quamquam igitur antè jam satis, inter Proceres, constabat, Præfectum atque Archiepiscopum aliquid moliri, longè tamen certius, id per hunc Comitem innotuit: ut quem sceleris socium habere cupiebat, eum maximè aduersarium experiretur. Crescebat fama, & angebatur animus nobilitatis ad Præfectum vel vi, vel arte opprimendum: & ipsa quoque contra eum conspirantium multitudo fiebat in dies maior. Eorum igitur aliqui munitissimum quoddam regis castrum occupant, in quod recepti, mittunt, qui protestentur,

testentur, nullum se regi malum machinari, sed illud dumtaxat agere, ut contra Præfecti regij, atque etiam Archiepiscopi vim se tueantur; cum palàm sit, eos de rege interficiendo conspirasse, & Præfectum totis viribus ad regnum occupandū anhelare. Magna sæpe est, etiam in magnis Principibus cæcitas, ut nihil de eo mali credant, de quo semel bonam opinionem hauserunt. Quare neque rex ille fidem habuit denuntiationi; quin potiùs fidelitatem Præfecti putavit causam esse, ut ab invidentibus accusaretur. Unde pactionibus certis interpositis, castrum recepit, & motus publicos omnes compefcuit, saluo Præfecto suo, omnia salua arbitratu. Quoniam autem audacia vires sumit à felicitate, animaduertens Præfectus, bonam existimationem de se, in regis animo esse stabilitam, tantò magis erectus, eò consilia sua direxit, ut regem in dies redderet magis odiosum: cumque ipse omnium esset author, tamen apud obuios quosque regis consilia, iussa, amenciam & crudelitatem palàm traduxit; ut & tot querelis oppresso, ipse altiùs emergeret. Et quod omnium erat miserrimum, sic occupatus erat regis animus, ut nemo de Præfecto, apud eum, quaestionem mouere auderet. Præfectus innocentia, Præfectus oraculum, Præfectus tota curia, totus senatus, Præfectus omnia erat. Væ Principi, qui se subdito suo subdit, & regi potiùs, quàm dirigi finit, soloque nomine contentus, seruum finit dominari! Cùm Præfectus videret, neminem esse, qui jam regem de hoc rerum statu auderet certiozem facere, cœpit ipse amicitias emere, & beneuolentiam sibi vbique conciliare. In primis stipem largam pauperibus elargiebatur. Deinde confessionem crebrò repetebat, apud tribunal sacerdotis. Accedebat etiam frequenter ad sacram synaxin, idque publicè & in omnium conspectu. Clericos honoribus demulcebat. Milites præmijs affecit; alios largitionibus, laudibus alios studuit sibi demereri. Inter suos denique amicos & clientes præcipua officia ac dignitates distribuuit. Ita per omnium fauores grassatus est ad coronam, quæ sola illi deerat, ut rex vocaretur.

Ut sol, cùm in meridie ad summum venit, in declini est, atque iterum descendit, ita homines plerumque, quando ad altissimum prouecti sunt felicitatis gradum, iterum deficiunt, immò cadunt.

Tali modo & Præfectus regius expertus est, se non tam in summo, quàm in præcipiti stetisse. Rumore, immò famâ in viciniam queque versus delatâ, nihil jam Præfecto, præter nomen regis, deesse, tumultus exoritur. Neque enim amplius suspecta erat illius potentia, sed palàm formidabatur. Ea seditio, quàm primùm illi innotuit, videbatur haud segniter compescenda. Ad quam rem nemo illi magis idoneus erat, quàm nobilis quidam iuuenis, in omnem astum promptus; quem cum multis alijs sibi beneficijs deuinxerat, tum etiam filia illi in matrimonium desponsæ vinculo obligatum tenebat; vt neque de dexteritate, neque de fide illius quidquam dubitandum arbitraretur. Hunc misit ad tumultuantem populum componendum. Qui quidem initio aggressus est innocentiam Præfecti, quibus poterat modis, tueri. Sed Deo tandem finem malitiæ atque ambitionis statuente; is ipse, quo tutore vti voluit, exitium eius fuit. Quippe à factiosis obrutus, & persuasus multis rationibus, cum iisdem fœdus contra Præfectum iniit; eoquæ conatus processit, vt filia Præfecti contempta, atque in locum eius filia Comitissæ promissâ, ipse negotium suscipere, Præfecti interficiendi, ad quem defendendam venerat. Callidè tamen mentem hanc suam occultans ad Præfectum regreditur, omniaque fausta ei nuntiat, tantoque eum incautiorem facit, quanto securiorem. Nihil igitur metuens, sceptrum jam sibi in manu habere videbatur, si regem interfecisset; cui proinde rei patranda certam decreuerat diem: certam horam. Sed antè cum Archiepiscopo conueniendum erat, de tutela regij filij, deque regij thesauri custodia. Ibi nouum ortum est dissidium, nam utroque illam sibi deposcente, fœdus amicitia, quod inter improbos non potest esse diuturnum, rampitur, adeò, vt arctissimi conspiratores capitali repente odio à se inuicem distraherentur; & alter alterius vitæ insidias strueret. Diuersis vijs itum est in mutuam necem. Præfectus veneno rem agere, & clam voluit; Archiepiscopus ferro, & palàm. Præuenit Archiepiscopus, qui securus erat in scelere Præfectum; cædisque ministrum habuit eum ipsum Iuuenem, cuius amicitia & fide Præfectus nitebatur. Nobilissimus enim ille iuuenis, vt jam antè alijs quoque promiserat, magna militum manu armatus, redeuntem cum suis eum, nocturno tempore,

pore, intercept, atque miserandum in modum, in ipsis plateis, contrucidauit. Hic fictæ amicitia, & simulatæ virtutis, regniq̄ue, per summum nefas, affectatæ fructus fuit: hæc tot cædium designatarū compensatio. Quamquam neque ipse etiam iuuenis tam funestum & atrox facinus impunè tulit. Nam rege, ob patratum scelus, illi grauer offendit, aliud maius facinus cogitauit: vt supplicium euaderet. Quippe, restaurata conspiratione, id effecit, vt rex captus in viocula duceretur. Vnde tamen populi impetu ereptus, iuuenem in custodiam abripi iussit; ex quo tota intellecta est conspiratio. Iuuenis oculis orbatus, deinde incisis supra talos neruis gradiendi facultatem, demum etiam vitam miserimè perdidit. Tandemq̄ue ceteris etiam rebellibus domitis, ac locis munitissimis recuperatis, rex, per multos annos, regnum deinceps tranquillum tenuit.

Hæc est vita aulicorum; quæ multa docet. Nam primò, cui ea placet, eam eligat. Mihi videtur tutius inter Scyllam & Charybdin nauigari. Deinde etiam atque etiam considerent Principes, quanti discriminis sit, veteres, & fideles consiliarios ab aulis remouere; atque eorum loco, obscuros, nouos, adultores, quadruplatores suscipere, qui Sirenium more suaves potiùs, quàm vitales occinant cantilenas; totamq̄ue Reipublicæ nauim, non in portum, sed in scopulum inferant. Videant etiam quàm periculosum sit, vni omnia committere; vnã audire dumtaxat; vni omnia credere; querelas contra eum delatas, tamquam ex inuidia ortas repudiare; plures oculi plura vident. Animaduertant quoque, quàm temerè se se exponant potentia in alium à se translata; dum enim ipsi à se labores molestiamq̄ue in talem reijciunt; reijciunt vnã etiam auctoritatem. Nec rarò cum auctoritate regna ipsa amittuntur. Quæ, si diuina protectione, ad eiusmodi inuales non transeunt; tamen satius est, nec sibi metuendi, nec alij facere sperandi occasionem. *Vidisti aliquando eam* Senec. ep. 15. *uenem missa frustra panis aperto ore captantem? ait Seneca, quidquid accipit, protinus integrum deuorat, & semper ad spem futuri hiat. Idem uenit nobis, quidquid expectantibus fortuna proiecit, id sine vlla voluptate demittimus, statim ad rapinam alterius erecti & attoniti in Epoureum illud chaos incidimus: inane sine termino est. Ambitioso primùm*

IV.

Senec. ep. 15.

Kkkk 3

mùm